

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто термін "інвестиційна привабливість підприємства", інструменти із залучення інвестицій, класифікацію інвесторів, фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, аналіз інвестиційної привабливості підприємства.

Аннотация. Рассмотрены определение инвестиционная "привлекательность предприятия", инструменты по привлечению инвестиций, классификацию инвесторов, факторы, влияющие на инвестиционную привлекательность предприятия, анализ инвестиционной привлекательности предприятия.

Annotation. The definition of investment attractiveness of enterprises, investment tools, classification of investors, factors affecting the investment attractiveness of enterprises, the analysis of investment attractiveness of enterprises have been considered.

Ключові слова: інвестиційна привабливість підприємства, інвестори.

У сучасному світі підприємства працюють у жорсткому конкурентному просторі. Для стабільного розвитку підприємству необхідно постійно розвиватися, швидко підстроюватися під умови довкілля, що змінюються, пропонуючи на ринку сучасний, якісний, задовольняючий споживача товар. Постійний розвиток організації вимагає регулярних інвестицій як в основні засоби та науково-технічні розробки, так і на інші цілі, спрямовані на отримання позитивного ефекту. Для залучення даних інвестицій підприємству необхідно стежити за інвестиційною привабливістю.

Інвестиційну привабливість підприємства вивчали такі науковці, як Крилов Е. І. [1], Асаул А. Н. [2], Боді Зві [3] та ін. Основними напрямками таких досліджень є: аналіз інвестиційної привабливості підприємства, вивчення факторів, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, вивчення та розробка української специфіки інвестування.

Метою цієї роботи є розгляд інвестиційної привабливості підприємства України.

Інвестиційна привабливість підприємства (ІПП) – це комплексний показник, що характеризує доцільність інвестування коштів у дане підприємство. Інвестиційна привабливість підприємства залежить від безлічі факторів, таких, як: політична, економічна ситуація в країні, регіоні, досконалість законодавчої та судової влади, рівень корупції в регіоні, економічна ситуація в галузі, кваліфікація персоналу, фінансові показники тощо.

У цей час підприємства використовують безліч інструментів із залучення фінансування. Найпоширеніші способи залучення інвестицій – це:

1. Позики в кредитних організаціях.
2. Залучення інвестицій на фондовому ринку: випуск облігацій проведення IPO та SPO.
3. Залучення стратегічного інвестора.

Перший варіант найпростіший, але в той же час один із найдоржчих. У цьому разі залучення коштів шляхом оформлення банківського кредиту основні (значущі) умови позики (обсяг, термін, величина процентної ставки тощо) визначаються кредитором, тобто банком, на підставі встановленої в даному конкретному банку кредитної політики. Тому таке фінансування надається лише компаніям, що підтвердили свою платоспроможність і внесли необхідну заставу, вартість якої більше кредиту. У разі провалу інноваційного проекту компанія повертає кредит за рахунок власних коштів, статутного капіталу, продажу основних засобів виробництва. Залучення інвестицій на фондовому ринку і пошук стратегічного інвестора вимагають від підприємства відкритої звітності, контролю за фінансовими потоками, прозорості бізнесу. Чим вище інвестиційна привабливість підприємства, тим більша ймовірність отримати інвестиції. Найбільш повне визначення інвестиційної привабливості подано, на думку автора, в роботі [1]: інвестиційна привабливість – це "економічна категорія, що характеризується ефективністю використання майна підприємства, його платоспроможністю, стійкістю фінансового стану, його здатністю до саморозвитку на базі підвищення прибутковості капіталу, техніко-економічного рівня виробництва, якості та конкурентоспроможності продукції". Кожен інвестор переслідує свої цілі, вкладаючись у підприємство. Залежно від цілей інвесторів можна розділити на дві групи: фінансових і стратегічних інвесторів. Інвестор фінансового типу:

- 1) прагне до максимізації вартості компанії, має лише фінансовий інтерес – отримати найбільший прибуток в основному в момент виходу з проекту;
- 2) не прагне до придбання контрольного пакета;
- 3) не прагне змінити менеджмент компанії.

В Україні фінансові інвестори представлені інвестиційними компаніями і фондами, фондами венчурних інвестицій. Більша частина угод таких інвесторів проходить на вторинному ринку і прямо не приносять підприємству додаткових інвестицій, але покупка цінних паперів компанії призводить до зростання ринкової капіталізації компанії. Дані інвестори отримують прибуток з дивідендів або купонів, виплачуваних компанією, і зі зростання курсу цінних паперів підприємства. Прибутковість за період володіння (HPR) розраховується як [2]:

Інвестор стратегічного типу:

- 2) прагне до повного контролю, іноді ціною знищення компанії;
- 3) активно бере участь в управлінні компанією;
- 4) прагне інвестувати в компанії із суміжних галузей;
- 5) бере "участь" в інвестуванні, часто не обмежуючись конкретними термінами.

Українська специфіка стратегічного інвестування полягає в тому, що інвестор прагне до отримання повного контролю над фінансуванням бізнесу. Зазвичай в якості стратегічного інвестора виступає компанія, діяльність якої пов'язана з бізнесом компанії, що купується інвесторами.

Фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, можна умовно розділити на дві групи: зовнішні і внутрішні [3]. Зовнішні фактори – це фактори, які не залежать від результатів господарської діяльності підприємства. До цих факторів належать:

1. Інвестиційна привабливість території, яка включає в себе такі параметри: політична, економічна ситуація в країні, регіоні, досконалість законодавчої та судової влади, рівень корупції в регіоні, розвиненість інфраструктури, людський потенціал території. Оцінкою інвестиційної привабливості країн та регіонів займаються рейтингові агентства (Standard & Poors, Moody's, Fitch, Експерт РА).

2. Інвестиційна привабливість галузі, що включає в себе:

- а) рівень конкуренції в галузі;
- б) поточний розвиток галузі;
- в) динаміку і структуру інвестицій у галузь;
- г) стадію розвитку галузі.

Аналіз цих складових є важливим етапом інвестиційного аналізу. Інвестиційна привабливість галузі характеризується низкою параметрів, найбільш суттєвими з яких є: темп зростання обсягів виробництва, темп зростання цін на фактори виробництва, фінансовий стан галузі, наявність інновацій і ступінь НДДКР.

На стан інвестиційної привабливості галузі впливають ряд факторів:

- 1) макроекономічна середовище;
- 2) екологічне безпека;
- 3) стан інфраструктури;
- 4) рівень виробничого процесу в галузі;
- 5) кадрова складова;
- 6) фінансове середовище.

До внутрішніх факторів належать фактори, які залежать безпосередньо від результату господарської діяльності підприємства. Тому саме внутрішні фактори є основним важелем впливу на інвестиційну привабливість підприємства. Детально розглянемо внутрішні фактори:

1. Фінансовий стан підприємства, що оцінюється на основі таких показників: коефіцієнта співвідношення позикових і власних коштів коефіцієнта поточної ліквідності коефіцієнта оборотності активів рентабельності продажів за чистим прибутком рентабельності власного капіталу за чистим прибутком.

2. Організаційна структура управління компанією: частка міноритарних акціонерів у структурі власників компанії, ступінь впливу держави на компанію, ступінь розкриття фінансової та управлінської інформації, частка чистого прибутку, що виплачується компанією за останні роки.

3. Ступінь інноваційності продукції компанії.

4. Стабільність генерування грошового потоку.

5. Рівень диверсифікації продукції компанії.

Для отримання інформації про діяльність компанії можна використовувати різні джерела. Для класифікації джерела ділять на дві групи: зовнішні і внутрішні.

Зовнішні джерела інформації: архіви банків, звіти консалтингових, аудиторських агентств, інформація про підприємство у ЗМІ, дані фондового ринку, інформація від партнерів підприємства.

Внутрішні джерела інформації характеризуються низькою частотою отримання і, як правило, пов'язані з підготовкою квартальної або річної звітності: бухгалтерська звітність, внутрішні фінансові звіти, внутрішні управлінські звіти, документи планування, податкова звітність, статутні документи.

Весь аналіз ІПП можна розбити на такі складові:

- а) аналіз потенційного прибутку – дослідження альтернативних варіантів;
- б) аналіз вкладень, порівняння прибутковості та рівня ризику;
- в) фінансовий аналіз – вивчення фінансової стійкості підприємства;
- г) прогнозування розвитку підприємства на основі наявних даних;
- д) ринковий аналіз – оцінка перспектив товару на ринку, насиченість ринку аналогічними товарами (місткість ринку, просування на нього);
- е) технологічний аналіз – дослідження техніко-економічних альтернатив проекту, різних варіантів використання наявних технологій; пошук оптимального для даного інвестиційного проекту технологічного рішення;
- ж) управлінський аналіз – оцінка організаційної та адміністративної політики на підприємстві, а також вироблення рекомендацій в частині організаційної структури, організації діяльності, комплектування та навчання персоналу;

- з) екологічний аналіз – оцінка потенційного збитку навколишньому середовищу проектом та визначення необхідних заходів, що пом'якшують і запобігають можливі наслідки;

- і) соціальний аналіз – визначення придатності варіантів проекту для жителів регіону в цілому (збільшення кількості робочих місць, зміна культурно-побутових умов, поліпшення житлових умов).

Таким чином, у роботі, на основі розгляду інвестиційної привабливості підприємства можна зробити висновок, що українська специфіка інвестування полягає в тому, що інвестор прагне до отримання повного контролю над фінансуванням бізнесу. Зазвичай в якості інвестора виступає компанія, діяльність якої пов'язана з бізнесом компанії, що купується інвесторами. Більша частина угод таких інвесторів проходить на вторинному ринку і прямо не приносять підприємству додаткових інвестицій, але покупка цінних паперів компанії призводить до зростання ринкової капіталізації компанії. Дані інвестиції отримують прибуток з дивідендів або купонів, виплачуваних компанією, і зі зростання курсу цінних паперів підприємства. Тож як напрямок подальших досліджень слід вказати за доцільні розробку механізму інвестиційної привабливості підприємства.

Література: 1. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности предприятия : учебн. пособие для вузов / Крылов Е. И., Власова В. М., Егорова М. Г. и др. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 190 с. 2. Асаул А. Н. Корпоративные ценные бумаги как инструмент инвестиционной привлекательности компаний / Асаул А. Н., Войнаренко М. П., Пономарева Н. А. – М. : АНО "ИПЕФ", 2008. – 288 с. 3. Боди Зви. Принципы инвестиций / Боди Зви, Кейн Алекс, Маркус Алан ; пер. с англ. – М. : Издательский дом "Вильямс", 2002. – 984 с.